

Ю. С. Скакальський,

асистент кафедри фінансів підприємств,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

Останнім часом дуже гостро постає проблема вдосконалення ризик-менеджменту на вітчизняних підприємствах. Так нещодавня криза показала неспроможність бізнесу ефективно реагувати на зовнішні загрози, що свідчить про неготовність управлінців використовувати весь інструментарій управління фінансовими ризиками.

І. О. Бланк стверджує, що найбільш складні та небезпечні за своїми фінансовими наслідками ризики, які не піддаються нейтралізації за рахунок внутрішніх механізмів, обов'язково підлягають страхуванню. Страхування фінансових ризиків являє собою захист майнових інтересів підприємства при настанні страхового випадку страховими компаніями за рахунок грошових фондів, що формується ними шляхом отримання страхових премій [1, с. 282].

У широкому значенні фінансові ризики — це ризики, які характеризуються ймовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів) у підприємницькій діяльності. У вузькому значенні — це частина комерційних ризиків, пов'язана з імовірністю фінансових втрат унаслідок операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах [2, с. 83].

Страхування фінансових ризиків є досить розповсюдженою світовою практикою, адже це дійсно дієвий інструмент ризик-менеджменту. Що ж стосується особливостей вітчизняного ринку страхування фінансових ризиків, то тут важко надати однозначну оцінку. З одного боку, частка страхових премій від страхування фінансових ризиків на стільки значна, що її окремо виділяють в структурі добровільного майнового страхування, але з іншого, враховуючи особливості ведення бізнесу в Україні, на ринку присутній певний скептицизм щодо реальності цих статистичних даних, який можна проілюструвати з допомогою рис. 1.

Видно, що в 2003 р. частка страхування фінансових ризиків становила 48,64 % від загального об'єму страхових премій того року, що чисто математично, звичайно, свідчить про пік розвитку

страхування фінансових ризиків в Україні, однак всі чудово знають, що 2002—2004 рр. зазнали бурхливого розвитку тіньові схеми страхування, направлені на ухилення від сплати податків та вивіз капіталів, компанії мали можливості зменшувати податкові зобов'язання, перестраховуючи малоймовірні ризики за кордоном. У подальші роки частка страхування фінансових ризиків поступово зменшувалась, як за рахунок боротьби із тіньовими схемами, так і за рахунок значного зростання інших видів страхування. Криза 2008 р. негативно вплинула на всіх без виключення фінансових посередників і сповільнила розвиток як страхування фінансових ризиків зокрема, так і всього ринку взагалі. Протягом останніх трьох років ми можемо побачити стабілізацію частки фінансових ризиків на рівні 12 %, однак і цей показник є явно завищеним, що свідчить про оптимізацію оподаткування.

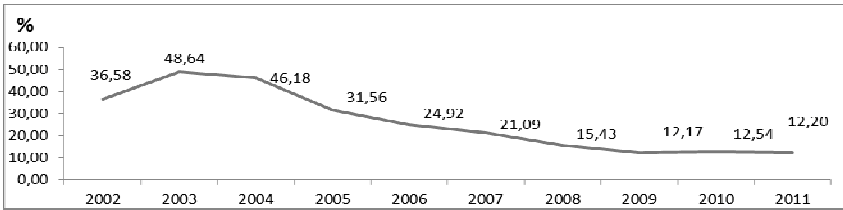

Рис. 1. Динаміка частки страхування фінансових ризиків у загальному об'ємі валових страхових премій 2002—2011 рр.

Складено автором на основі даних [3]

Розглянемо класичні об'єкти страхування на вітчизняному ринку:

—втрати вкладень у цінні папери (акції, сертифікати тощо) та гарантованих доходів по них;

—втрати коштів у банках, інших кредитних установах і доходів по ним;

—невиконання (неналежного виконання) контрагентом Страхувальника своїх зобов'язань за укладеними між ними договорами (угодами, контрактами);

—невиконання умов договорів лізингу, що укладені між Страхувальником і контрагентом.

Звичайно, це найрозповсюдженіші об'єкти страхового захисту і кожна компанія має свій індивідуальний асортимент, однак практика свідчить, що останнім часом такі угоди не користуються особливою популярністю, тим не менш, частка отриманих валових премій від страхування фінансових ризиків перевищує час-

тку обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.

На нашу думку, питання страхування фінансових ризиків в Україні потребує дуже ретельного дослідження та вдосконалення, впровадження нових страхових послуг дозволить не лише збільшити доходи страхових компаній, але й забезпечить надійний захист реальному сектору економіки.

Список літератури

1. *Бланк І. О.* Управління фінансовими ризиками. — К.: Ніка-Центр, 2005. — 600 с.
2. *Клапків М. С.* Страхування фінансових ризиків: Монографія. — Тернопіль: Економічна думка; Карт-бланш, 2002. — 570 с.
3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dfp.gov.ua/734.html>. — Назва з екрана.

УДК 368.86

К. О. Сліпко,

канд. екон. наук,

доцент кафедри страхування,

ДВНЗ «Київський національний

економічний університет імені Вадима Гетьмана»

УКРАЇНСЬКА СИСТЕМА БОНУС-МАЛУС: ОЦІНКА ЖОРСТКОСТІ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ З СИСТЕМАМИ ІНШИХ КРАЇН

Системи бонус-малус є невід'ємними складовими при визначенні страховиками розміру страхової премії для автовласників у багатьох країнах світу. Вони можуть бути законодавчо встановлені на загальнодержавному рівні, а можуть розроблятися і впроваджуватися страховими компаніями самостійно. В Україні система бонус-малус є єдиною для всіх страховиків. Вітчизняним законодавством про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (далі — ОСЦПВ) вона визначена як «система підвищень або знижок до базової ставки страхового тарифу, за допомогою якої страховик коригує страхову премію залежно від того, чи були страхові випадки по відношенню до об'єкта страхування у певному проміжку часу» [1].